

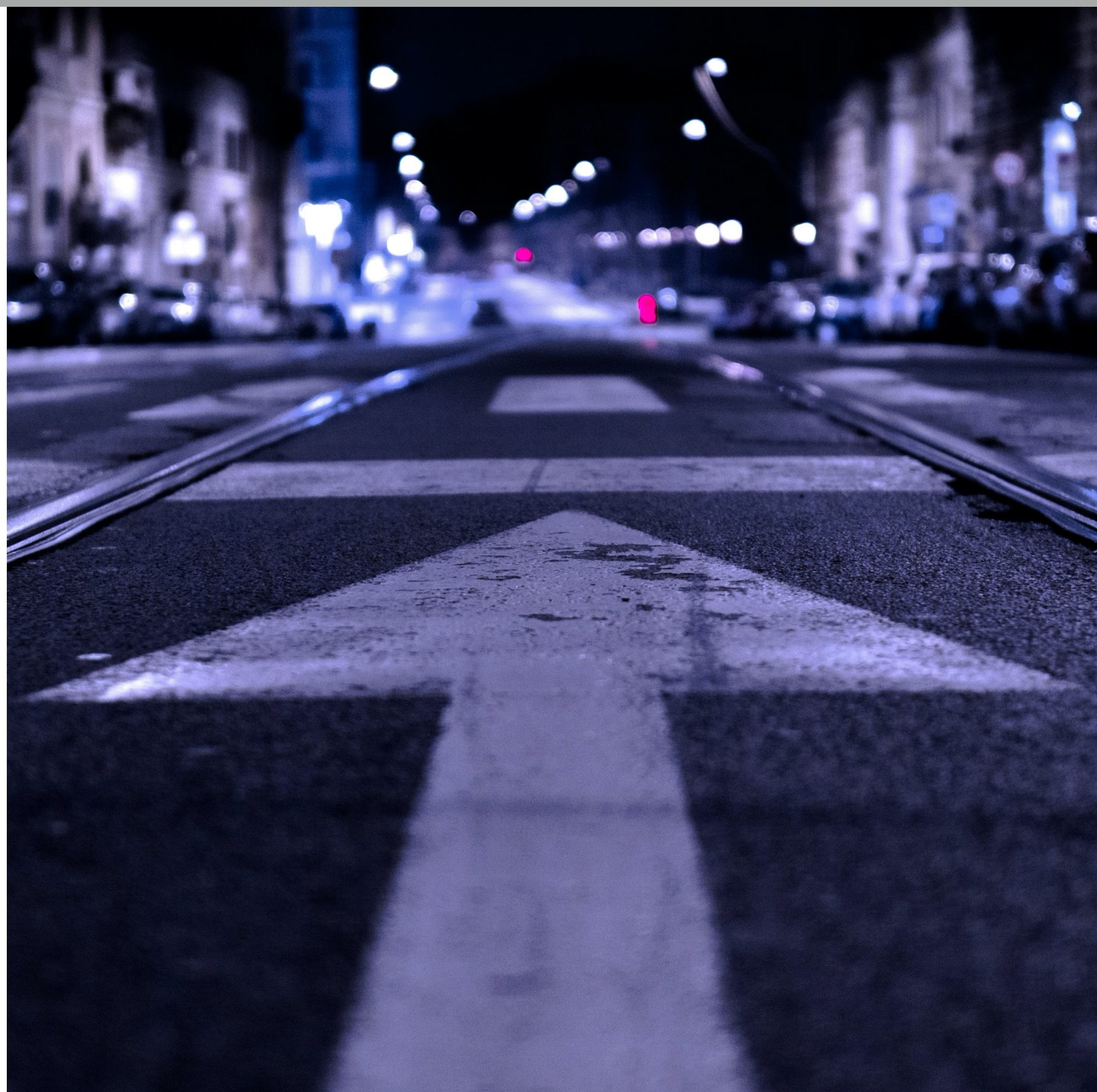
FICIL Taktiskās darba grupas

Rekomendācijas Latvijas pēckrīzes ekonomikas atveseļošanai

2020

levads

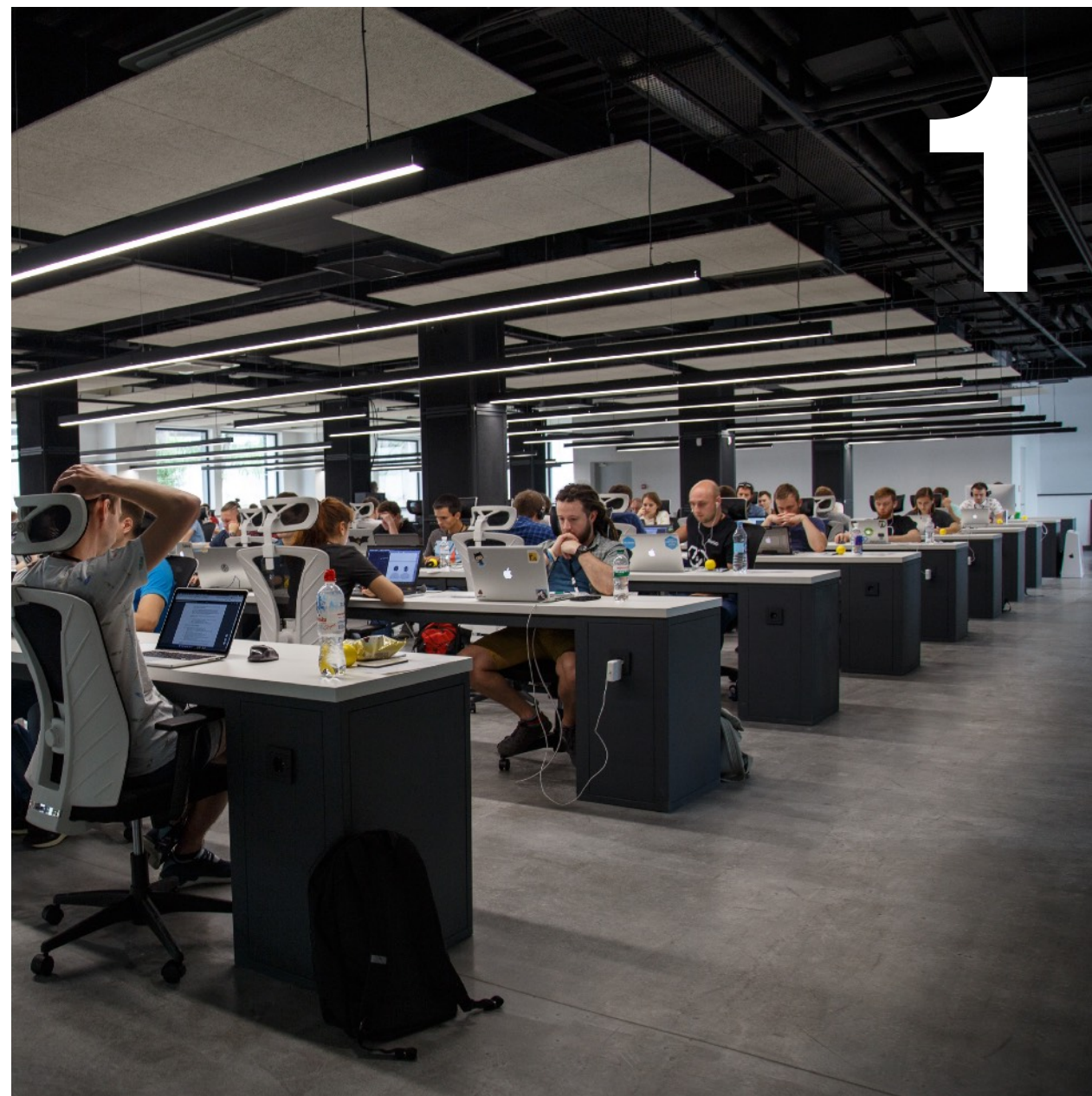
Ārvalstu investoru padome Latvijā (turpmāk - FICIL) augsti vērtē publiskā sektora rīcību, meklējot elastīgus un pat inovatīvus risinājumus uzņēmējdarbības jomā Covid-19 krīzes laikā. Tomēr, neskatoties uz apsveicamo lēmumu pieņemšanas ātrumu, ir nepieciešams pie katra šāda lēmuma pieņemšanas izvērtēt arī tā sabalansētību un ilgtspēju kopējās valsts ilgtermiņa attīstības kontekstā, vidēja un ilgāka laika ietekmi uz ekonomiku pēc ārkārtas stāvokļa atcelšanas. Valstij ir jābūt transformācijas līderim, tādējādi, veicinot visaptverošas reformas, valsts kļūs konkurētspējīgāka, kā arī pēc Covid-19 krīzes ekonomikas atveseļošanās process būs veiksmīgāks. Vairākkārt jau ir uzsvērts, ka tiek paredzēts lielāks budžeta deficīts, kas dod iespēju īstenot nepieciešamās reformas, kas virzīs valsts tālāko attīstību. Augstās nenoteiktības dēļ ir svarīgi ieviest ilgtspējīgus pasākumus, pārdomātus lēmumus, izveidot pastāvīgu rīcības plānu, lai atjaunotu un veicinātu ekonomikas attīstību ilgtermiņā. FICIL tika izveido Covid-19 Taktiskā darba grupa, kur apvienojās vairāku nozaru speciālisti, lai sniegtu konkrētas rekomendācijas vidēja un ilgtermiņa ekonomikas atveseļošanās plānam.

Ziņojumā sniegti konkrēti priekšlikumi risinājumiem identificētajām problēmām, kas rada šķēršļus, vai arī kas var veicināt ekonomikas atveseļošanās procesu Latvijā. Rekomendācijām sniegti arī pamatojumi, kas gan balstīti FICIL biedru pieredzē, gan secināti, pētot ārvalstu praksi.

Saturs

Cilvēkresursi 4

Infrastruktūra 7

Uzņēmējdarbība 11

Cilvēkresursi

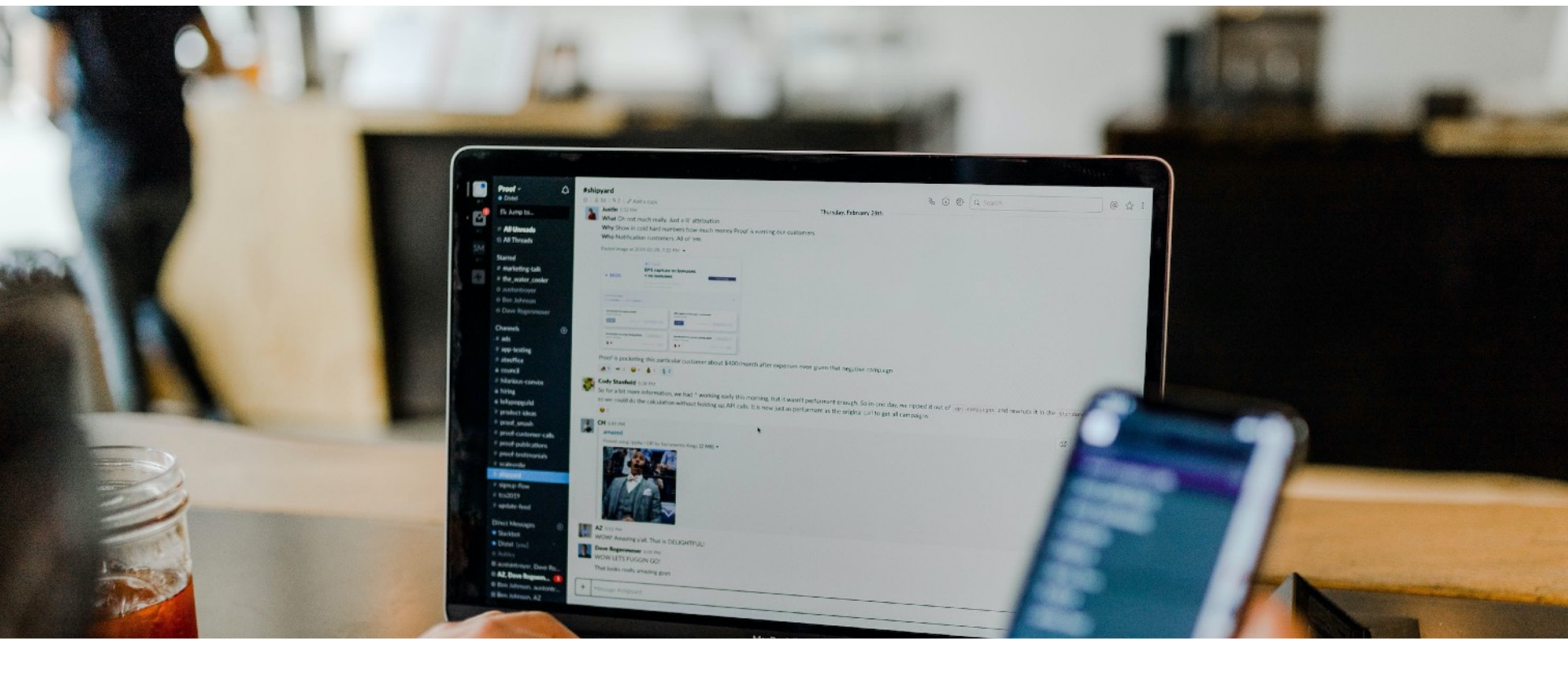
1. Cilvēkresursu pārvaldības ietvara maiņa - Nodarbinātības Valsts Aģentūra kalpo par vienotu Latvijas cilvēkresursu pārvaldības platformu.
2. Ir nepieciešami kompleksi pētījumi, kur tiek analizēti dati par esošo cilvēkresursu kapacitāti, kā arī dažādu profesiju pārstāvju darba tirgū nepieciešamajām prasmēm, lai varētu savlaicīgi pielāgot izglītības programmas un apmācības.
3. Darbspēka pārkvalifikācija un pārprofilēšana atbilstoši darba tirgus prasībām, kas balstīta sadarbībā starp darba devējiem un darba ņēmējiem un kas veicinātu efektīvāku cilvēku iesaisti darba tirgū.
4. Augstākās un vidējās izglītības reformas ir kā priekšnosacījums veiksmīgai cilvēkresursu attīstībai (izglītības programmu atbilstība pasaules tendencēm un darba tirgus prasībām), kā arī ir nepieciešams paplašināt sadarbību starp izglītības iestādēm (ne tikai augstskolu, bet arī arodskolu un skolu līmenī) un privāto sektoru.
5. Darba tiesiskajam regulējumam ir jābūt elastīgākam, pielāgojoties dažādām situācijām un darba tirgus tendencēm (piemēram, dīkstāves regulējums, ar darbinieku darba pienākumu izpildi saistīto kvalifikācijas izdevumu kompensēšana darba devējam, darbinieku īstermiņa noma citam darba devējam, ja tādējādi īstermiņā var izvairīties no darbinieka atlaišanas).
6. Reģionālās mobilitātes veicināšana darba spēka ietvarā ir viens no risinājumiem darba spēka pieejamības izaicinājumu kontekstā (dienesta viesnīcu un īres mājokļu izbūve, kā arī darbinieku ceļa un mājokļa izmaksu neaplikšana ar nodokļiem).

Pamatojums Cilvēkresursi

Darba tirgus platforma

Pieejamajam darbaspēkam un darba devējiem ir nepieciešama vienota platforma – cilvēkresursu pārvaldības modelis, lai valsts palīdzētu nenodarbinātajiem ātrāk atgriezties darba tirgū, mazinot slogu valsts budžetam. Pašreizējā NVA darba tirgus platforma nav efektīva, jo tā pilnībā neatbilst mūsdienu saziņas platformu prasībām, tai trūkst komunikācijas iespēju un atpazīstamības darba tirgū. Ir nepieciešams izstrādāt spēcīgu stratēģiju, veidojot vienotu platformu un iesaistot publisko un privāto sektoru. Tam jānotiek kontrolētā veidā, sniedzot visaptverošu informāciju par esošajām darba iespējām gan bezdarbniekiem, gan dīkstāvē esošajiem darbiniekiem.

Pārprofilēšana un kvalifikācijas celšana

Valsts migrācijas politikā ir liela nenoteiktība. Pēc krīzes beigām pastāv liels emigrācijas risks, kas var radīt ilgstošas negatīvas sekas valsts ekonomiskajai attīstībai. Tādēļ jāturpina risināt problēmas ar darba vietu pieejamību un jāveicina darbaspēka ieinteresētība palikt Latvijā. Jaunie apstākļi globāli radīs jaunus uzņēmējdarbības modeļus ar intensīvāku fokusu uz tehnoloģiju pielietojumu, tādēļ pārprofilēšana un darbaspēka kvalifikācijas celšana ir būtiska prasība. Straujajā digitalizācijas un robotizācijas laikmetā darbaspēka mūžizglītība un nemitīga kvalifikācijas paaugstināšana ir neatņemama saimnieciskās darbības sastāvdaļa, no kuras ieguvēji ir gan darbinieki, gan darba devēji, veicinot abu grupu konkurētspēju. Tomēr FICIL ieskatā pašreizējais Darba likuma regulējums neefektīvi aizsargā uzņēmēju investīcijas darbinieku izglītībā un kvalifikācijas celšanā, ja neilgi pēc apmācību pabeigšanas darbinieki uzsaka darba līgumu.

Nodarbinātība

Ekonomikas krīzes, kā arī ekonomikas atveseļošanās laikā lielu lomu spēlē cilvēku nodarbinātība. Ir nepieciešams pēc iespējas ātrāk atgriezt cilvēkus darba tirgū, tādējādi samazinot slogu valsts budžetam. Covid-19 uzliesmojuma rezultātā notiek ekonomiskās pārmaiņas, kurām pielāgojas arī uzņēmumi, kas nozīmē, ka vakantajām darbavietām ir vajadzīgas dažādas prasmes, kuras nestrādājošajiem cilvēkiem un atlaistajiem darbiniekiem varētu arī nebūt. Attiecīgajām valsts institūcijām ir jāidentificē šobrīd pieprasītākās vakances un jānodrošina savlaicīgas izglītības iespējas jauno prasmju apgūšanai. Tāpat ir jāveicina arī uzņēmēju pašu veiktā darbinieku pārkvalifikācija un kvalifikācijas paaugstināšana, vienlaicīgi nodrošinot darba devēju veikto investīciju aizsardzību, darbiniekiem izbeidzot darba attiecības pēc savas iniciatīvas. Darbinieku pārkvalifikācijai būs nozīmīga loma sociālā budžeta sloga mazināšanā un ekonomikas atveseļošanas plānā.

Pamatojums Cilvēkresursi

Reģionālā mobilitāte

FICIL ieskatā, viens no risinājumiem esošā darbaspēka resursa mobilizēšanai ir arī darbaspēka reģionālo resursu efektīvāka izlietošana, veicinot darbaspēka mobilitāti reģionu centros un Rīgā. Darbaspēka reģionālo mobilitāti būtiski kavē gan augstais nodokļu slogs darba devējiem saistībā ar darba spēka piesaisti no reģioniem, gan ierobežotais kvalitatīvu īres mājokļu un dienesta viesnīcu piedāvājums. FICIL rosina:

- atbalstīt uzņēmēju pieprasījumu pēc dienesta viesnīcām - nosakot, ka ar algas nodokli nav apliekami: a) darba devēja maksājumi, ar kuriem tiek segti darbinieku īres izdevumi, ja darbinieka pastāvīgā dzīvesvieta ir citā pilsētā vai reģionā; b) transporta izdevumi nokļūšanai darbā un mājās reģionā vai citā pilsētā, kurus sedz darba devējs no saviem līdzekļiem.
- iespējami drīz praktiski īstenot programmu, kas paredz atbalstu pašvaldību kapitālsabiedrībām aizņemties līdzekļus Valsts kasē dzīvojamā fonda izbūves un atjaunošanas veicināšanai.
- Veicināt piedāvājumu darbaspēka infrastruktūras attīstītājiem līdzfinansējuma, nodokļu atvieglojumu vai publiski privātās partnerības ceļā.

Atbalstot reģionālo nodarbinātību, tiks mazināti arī iespējamie emigrācijas riski, jo tieši reģionos joprojām ir salīdzinoši augsts bezdarba līmenis. Šo cilvēkresursu potenciālu būtu jāizmanto pēc iespējas ātrāk, lai mazinātu emigrācijas riskus un veicinātu reģionu ekonomisko attīstību.

Infrastruktūra

1. Publiskais sektors kalpo kā labās prakses piemērs - publiskā sektora infrastruktūra ir jāmodernizē, t.sk. valsts uzņēmumiem nepieciešama pārstrukturēšana un efektivitātes celšana. Ir nepieciešama valsts un pašvaldības uzņēmumu pārvaldības uzlabošana un lēmumu pieņemšanas caurspīdīgums.
2. CIO pozīcijas izveide, kur CIO būtu atbildīgs gan par vienotu digitalizācijas projektu pārvaldību, gan serveru un datu centralizāciju, gan veidotu kopskatu par IKT infrastruktūru kopumā, kā arī analizētu uzņēmējdarbības attīstību digitālajā jomā.
3. Gatavo projektu realizēšanas iniciēšanai, kā arī uzņēmējdarbības vides uzlabošanai nepieciešamas izmaiņas publisko iepirkumu likumā, jo pašreizējie noteikumi neatspoguļo reālo situāciju.
4. Ekonomikas straujākas atveseļošanas interesēs ir nodrošināt ātru un efektīvu lietu izskatīšanu tiesā. Ir nepieciešami digitāli risinājumi tiesu efektivitātes veicināšanai, kā, piemēram, lietas materiālu nodrošināšana elektroniskā formā, kā arī tiesu sēdes nodrošināšana attālinātā formātā.
5. Valsts pārvaldes digitalizācija, pārejot uz *"paperless"* darbību, esot digitālās transformācijas līderim, kā arī efektīvizējot esošos procesus un procedūras.

**ir jāturpina apturētie
esošie un jaunie
infrastruktūras un
būvniecības projekti,
jo tie var būtiski
stimulēt ekonomiku**

Pamatojums Infrastruktūra

Procesu efektivitāte

Tāpat kā privātajam sektoram, arī valsts pārvaldei ir jāizvērtē procesu un procedūru efektivitāte un vajadzība gan ārkārtas situācijas laikā, gan arī ārpus krīzes apstākļiem. Ņemot vērā, ka ir paredzams valstu iekšzemes kopprodukta kritums, valsts budžets būs ierobežots, līdz ar to neatkarīgi procesu un funkciju novērtējums var veicināt efektivitāti un elastīgu reakciju no valsts pārvaldes puses uz ekonomikas attīstību pēc-krīzes apstākļos.

Nodokļu reforma

Jau tagad ir skaidrs, ka krīze radīs caurumu valsts budžetā, tādēļ jākoncentrējas uz nodokļu sistēmas stabilizēšanu un nākotnes riska samazināšanu, apskatot potenciāli skartās jomās, kā piemēram, pensiju fondus. Pašreizējā situācija ir izcēlusi vēl vienu būtisku problēmu, kas saistīta ar nepietiekamu finansējumu Latvijas veselības sistēmai, kas nozīmē, ka gaidāmā nodokļu reforma ir attiecīgi jāpielāgo.

Būvniecības projekti

Ekonomikas atveseļošanas stratēģiskā plānā jāiekļauj apturētu esošo un jauno infrastruktūras un būvniecības projektu turpināšana, jo tie var būtiski stimulēt ekonomiku. Ir jāturpina darbs pie Rail Baltica projekta īstenošanas, jo projekts sava ievērojamā apmēra dēļ būs nozīmīgs ekonomikas atveseļošanas procesā. Projektēšanas darbi turpinās, vairāki dzelzceļa posmi jau nodoti konsultantiem uz plānošanas darbiem. 2020. gada beigās - 2021. gada sākumā tiks uzsākti iepirkumi priekš celtniecības darbiem, tādēļ nepieciešams jau tagad domāt par darbaspēku, kas tajā varēs piedalīties, tostarp jāiesaista vietējais darbaspēks.

Pamatojums Infrastruktūra

Publiskie iepirkumi

Gatavo projektu realizēšanas iniciēšanai nepieciešamas arī izmaiņas Publisko iepirkumu likumā. Nepieciešams skaidri nodefinēt priekšlikumus šī likuma izmaiņām par ātrāku un efektīvāku publisko iepirkumu veikšanas procedūrām. Ir nepieciešams grozīt Publiskā iepirkuma likumu, lai pielāgotos vispārējām izmaiņām un nezaudētu laiku ekonomikas atveseļošanā. Galvenā uzmanība ir jānovirza no pašreizējās krīzes pārvarēšanas uz savlaicīgu gatavību iespējamai situācijas atkārtošanās nākotnē. Jau parastos apstākļos viens no būtiskākajiem instrumentiem ekonomikas funkcionēšanas un attīstības stimulēšanai ir publiskie iepirkumi. Vienlaikus, publiskie iepirkumi ir viens no instrumentiem, ar ko tiek īstenota un nodrošināta godīga un atklāta konkurence starp piegādātājiem. FICIL ieskatā, pēdējos gados publisko iepirkumu joma Latvijā ir kļuvusi ļoti formāla. Ne publisko iepirkumu īstenotāji un dalībnieki, ne arī uzraudzītāji vairs spēj vērtēt publiskajos iepirkumos notiekošo, pienācīgi apzinoties publisko iepirkumu tiesiskā regulējumā vietu un lomu kopējā tiesību sistēmā, kā arī līdzvērtīgi izprotot un piemērojot konkurences, valsts atbalsta, publisku personu mantas un finanšu līdzekļu izšķērdēšanas novēršanas, gan arī citu līdzās pastāvošo tiesību nozaru principus un regulējumu.

Pamatojums Infrastruktūra

Efektīva lietu izskatīšana tiesās

Ekonomikas straujākas atveseļošanās interesēs ir nodrošināt ātru un efektīvu lietu izskatīšanu tiesā. Ir svarīgi novērst iespējamo domino efektu, debitoriem veicinot kreditoru finanšu situācijas pasliktināšanos, kas noved pie kreditoru nespējas nodrošināt finansiālo stabilitāti, maksātnespējas procesu uzsākšanas un tālāku kreditoru finanšu stabilitātes ietekmēšanu. Būtiska problēma šobrīd ir Rīgas tiesu noslodze. Lai paātrinātu lietu virzību, lietas tiek nosūtītas uz citu reģionu tiesām un tajās bieži vien tiek organizēta lietu izskatīšana attālinātā režīmā. Paredzams, ka ārkārtējās situācijas un tās seku ietekmē tiesu noslodze, it īpaši Rīgā vēl vairāk palielināsies. Šī iemesla dēļ ir būtiski veicināt videokonferenču un dažādu citu platformu izmantošanas iespējas, izstrādājot atbilstošu regulējumu šādam procesam un risinot arī izmaksu jautājumus. FICIL ieskatā izvērtējams tādas konferenču platformas nodrošinājums, kuru personas var lietot attālināti no savām ierīcēm, neapmeklējot tiesu telpas (*piemēram MS Teams*). Šādā veidā tiktu atslogotas to tiesu telpas, kas nodrošina videokonferenču izmantošanu citām tiesām. Līdzšinējo videokonferenču režīmu no tiesu telpām varētu nodrošināt tām personām, kurām tas nepieciešams

Tiesu infrastruktūras uzlabošana

Pašreizējais Civilprocesa likuma regulējums paredz, ka, iesniedzot prasību, tiesas pieņem ar drošu elektronisko parakstu parakstītus dokumentus, taču prasītājam ir jāsedz izdevumi, kas saistīti ar dokumentu izdrukāšanu, apliecināšanu un nosūtīšanu citiem lietas dalībniekiem pa pastu. Ārvalstu investoru ieskatā ir novecojusi prasība lietas dalībniekiem nodrošināt ar lietu saistītu dokumentu fiziskas kopijas. Šobrīd ir vērojama pozitīva attīstība dokumentu elektroniskajā aprītē, kā arī, gan juristu, gan citu profesiju pārstāvju vidū notiek paaudžu maiņa. Tādēļ digitāli risinājumi būtiski atvieglotu un uzlabotu tiesas procesu un tiesu pieejamību. Ievērojot minēto, Ārvalstu investori izsaka priekšlikumu nodrošināt prasības pieteikuma un tā pielikumu elektronisku pieejamību atbildētājam, piemēram:

- nodrošinot pieejamību vietnē *manas.tiesas.lv*;
- informējot atbildētāju par saņemto prasības pieteikumu līdzšinējā veidā, šajā paziņojumā norādot, kur ir pieejami lietas materiāli digitālā veidā.

Gadījumos, kad atbildētājs nevar vai nevēlas iepazīties ar lietas materiāliem izmantojot e-pakalpojumu, pastāv iespēja iepazīties ar lietas materiāliem tiesas telpās vai saņemt maksas pakalpojumu - izdruku pa pastu atbilstoši Ministru kabineta 2013.gada 19.februāra noteikumiem Nr.96 "Noteikumi par tiesas sniegtajiem maksas pakalpojumiem". Šie noteikumi jau šobrīd paredz kārtību un gadījumus, kad persona atbrīvojama no tiesas sniegtajiem maksas pakalpojumiem. Ievērojot minēto, papildus platformu izstrāde šī jautājuma risināšanai nebūtu nepieciešama, taču ir nepieciešamas izmaiņas procesuālajā regulējumā, kā arī vienota pieeja visām tiesām elektronisko dokumentu aprites veicināšanā un digitāli pieejamu lietas materiālu nodrošināšanā.

Uzņēmējdarbība

1. Ir svarīgi saprast, kādu uzņēmējdarbību valsts atbalsta un vēlas attīstīt, uzsvaru liekot uz godīgu konkurenci, kā arī ilgtspējīgiem risinājumiem, kas kalpo kā atvērtas uzņēmējdarbības vides pamats. Šobrīd ir dažādi apstākļi, kas kavē jaunu uzņēmumu izveidi un jaunu uzņēmējdarbības modeļu attīstību. Ir jāveicina uzņēmējdarbības vides attīstība, pilnveidojot normatīvo regulējumu bāzi, kā arī valsts atbalsta instrumentus esošajos apstākļos.
2. Uzņēmējdarbība ir cieši saistīta ar inovācijām, ir nepieciešams attīstīt inovāciju lomu uzņēmumu vērtību ķēdē, kas kalpo arī kā saikne ar starptautisko tirgu un tendencēm.
3. Efektīvāka ēnu ekonomikas apkarošana - skaidras naudas aprites ierobefžošana algu izmaksās un darījumu limitos, VID kapacitātes veicināšana, sadarbība ar finanšu sektoru.
4. Ekonomikas stimulēšana krīzes apstākļos būs viens no noteicošajiem faktoriem iespējām pārvarēt radušos situāciju. Nepieciešama uzņēmējdarbības veicināšana caur konkrētiem rīkiem ar mērķi veicināt eksportu un ekonomikas apriti atveseļošanās laikā. Potenciāli ekonomikas stimulēšanas avoti:
 - Rail Baltica ir būtisks investīciju un būvniecības sektora attīstības dzinējspēks tuvākajos gados, tādēļ valdībai ir aktīvi jāseko un jāatbalsta projekta virzība.
 - PPP projekti, kas varētu būtiski celt investīciju aktivitāti dažādu infrastruktūras objektu attīstībā.
 - Jāpaplašina iespējas Latvijas pensiju fondu investīcijām Latvijas ekonomikā. Tostarp ir nepieciešams radīt jaunus finanšu instrumentus vai modificēt esošos, lai nodrošinātu, ka Latvijas pensiju fondu vai citu riska kapitāla fondu investīcijas ir iespējamās.
 - Pastiprināts uzsvars uz digitalizāciju gan uzņēmējdarbībā, gan valsts pārvaldē.
 - ES fondu pieejamās naudas efektīva izmantošana.

Pamatojums Uzņēmējdarbība

Ekonomikas aprites veicināšana

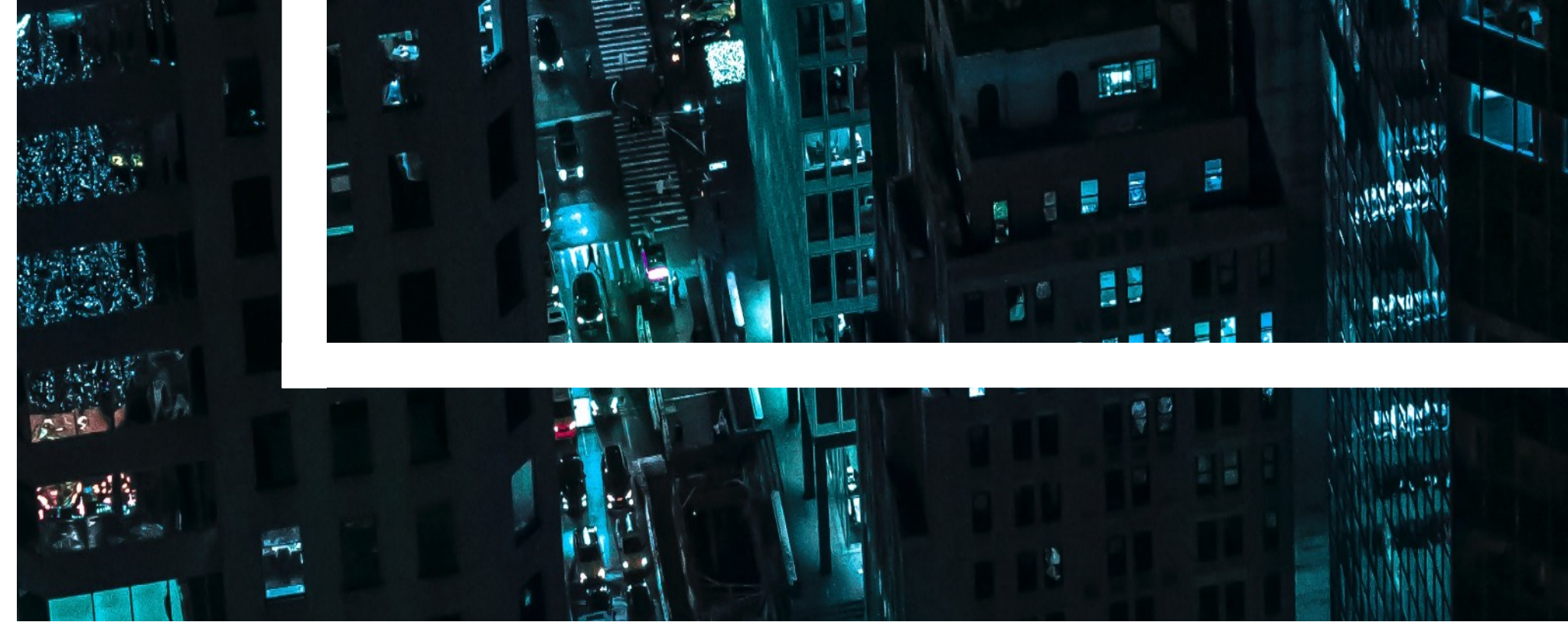
Jautājums par to, kas konkrēti visveiksmīgāk veicinās ekonomiku pēc krīzes, ir grūti atbildams. Tomēr krīze ir iezīmējusi vairākas lietas, kas līdz šim pamestas novārtā vai tikušas apspriestas, bet līdz īstenošanai tā arī nav nonākušas. Saimnieciska pieeja valsts pārvaldei, ekonomikai un finansēm ir viens no spēcīgākajiem pamatiem, uz ko turpmāk būtu balstāma valsts attīstība. Lai kurš risinājums vai līdzeklis izrādītos piemērotākais ekonomiskas veicināšanai pēc krīzes, saimnieciskums, skatīts no apļveida (aprites) ekonomikas un ilgstspējas viedokļa, kā arī īstenots spēcīgā atbildības izjūtā un biznesa ētikā balstītā uzņēmējdarbībā, ir diskutējams arvien plašākā sabiedrībā un kontekstā, kopumā iedzīvināms valsts un pašvaldību īstenotajā pārvaldībā, uzņēmējdarbībā un sadzīvē. Galvenā uzmanība jāpievērš tam, kā pašlaik īstenotā politika un lēmumi darbosies ilgtermiņā. Ir būtiski nodrošināt uzņēmējdarbības nepārtrauktību (skatot uzņēmējdarbību plašākā nozīmē), jo, kā iepriekš minēts, Covid-19 pandēmija atstās negatīvas sekas visas nozarēs. Ekonomikas lejupslīdes rezultātā cieš kā lielie, tā mazie uzņēmumi vairākās nozarēs. Ekonomikas stimulēšana krīzes apstākļos būs viens no noteicošajiem faktoriem seku nopietnībai, kā arī iespējām pārvarēt radušos situāciju. Nepieciešama uzņēmējdarbības veicināšana caur konkrētiem rīkiem ar mērķi veicināt eksportu un ekonomikas apriti atvēršanās laikā.

Godīga konkurence

Nopietni diskutējams un izvērtējams ir Konkurences padomes jautājums. Līdzšinējā ekonomikas, uzņēmējdarbības un brīvā tirgus funkcionēšana ir uzrādījusi virkni iemeslu, kuru ietekmē būtu lemjams ne tikai par Konkurences padomes kapacitātes celšanu un brīvā tirgus konkurences uzrauga lomas stiprināšanu, bet arī par neatkarīgas iestādes statusa noteikšanu. Konkurences padome jau pie pašreizējām savām iespējām pēdējos pāris gados ir uzrādījusi spēju ar augstu atbildības sajūtu īstenot tai uzticētās funkcijas un kompetences pat ļoti komplicētās un sarežģītās lietās. Neatkarīgas iestādes statuss dotu papildus iespēju Konkurences padomei attīstīties un gan Latvijas sabiedrības, gan uzņēmēju vidū nostiprināties arvien padziļinātākai un atbildīgākai izpratnei par to, kādas vērtības un ieguvumus katrai no pusēm dod brīvas un taisnīgas konkurences apstākļi.

Atbalsta samērīgums

Ir jārod līdzsvarota pieeja dažādu tirgus dalībnieku iepriekšējo nodokļu iemaksu pārskatīšanai, lai noteiktu pieejamā valsts atbalsta samērīgumu. Ieviešot risinājumus ārkārtas situācijas apstākļos, kā arī veidojot ekonomikas atvēršanās plānu, tiesiskums un investīciju aizsardzība ir nozīmīgi principi, kuri nevar tikt aizmirsti. Nodokļu maksāšana nevar tikt izvirzīta par vienīgo palīdzības atteikuma pamatojumu apstākļos, kur pirms krīzes nav notikusi plaša, visaptveroša un padziļināta, atklāta sabiedrības diskusija par nodokļu maksāšanu kā vienu no solidaritātes pienākuma izpildes instrumentiem ārpus krīzes apstākļos.

Pamatojums Uzņēmējdarbība

Ēnu ekonomika

Krīze ir izgaismojusi šīs ielaistās un novilcinātās problēmas. Ēnu ekonomika vēl joprojām ir pietiekami izplatīta parādība Latvijā. Tomēr, turpinot šīs krīzes laikā aktualizējušos diskusiju par solidaritāti atbalsta sniegšanai, ir nepieciešams pastiprināt šo diskusiju, jau savlaicīgi iezīmējot valsts gūtās mācības šīs krīzes pārvarēšanas laikā un skaidri norādot, ka nākamās krīzes laikā Latvijas valsts iespējas palīdzēt krīzes skartajiem var ne tuvu nebūt tik apjomīgas, kā tas bija iespējams šajā reizē. Nodokļu nomaksas pienākumam ir jāklūst par plašu diskusiju objektu, ir jāstrādā pie sabiedrības kopējo ieskatu un ieradumu maiņas. Tas cita starpā panākams, valstij sākot publiski runāt par savu vērtību, nozīmi, tai pieejamo instrumentu izmantošanas iespējām un izmaksām, kā arī mērķtiecīgi skaidrojot un rādot sabiedrībai uzlabojumus valsts cīņā pret korupciju, naudas atmazgāšanu, smagiem konkurences tiesību pārkāpumiem, krāpšanos publisko iepirkumu jomā un nodokļu nemaksāšanas apkarošanā.

PPP projekti

Agrākās negatīvās pieredzes un augsto korupcijas risku dēļ, šis instruments līdz šim ir ticis izmantots reti un nepārdomāti. 2019.gada pirmajā pusē jau tika būtiski atjauninātas finanšu un ekonomisko aprēķinu izstrādes vadlīnijas, iekļaujot tajās jautājumu loku, kam līdzšinējās vadlīnijās nebija pievērsta uzmanība vispār vai kas bija atrisināti nepietiekami. Tomēr tas vien nav pietiekami, lai PPP projekti turpmāk varētu tikt īstenoti raitāk, publiskajam un privātajam partnerim pārskatāmāk un izlīdzsvaroti saprotami pēc mērķa un satura. Mērķtiecīgi un kvalitatīvi īstenoti ārpus bilances PPP projekti, jo īpaši lielāka mēroga infrastruktūras objektu jomā, ir veiksmīgi piemēroti ekonomikas stimulēšanai ilgtermiņā.

FICIL Taktiskās darba grupas

Rekomendācijas Latvijas pēckrīzes ekonomikas atveseļošanai

FICIL ir nevalstiska organizācija, kurā apvienojušies 38 lielākie ārvalstu kapitāla uzņēmumi no dažādām nozarēm, 10 ārvalstu tirdzniecības kameras Latvijā, Francijas Ārējās tirdzniecības konsultantu padome un Rīgas Ekonomikas augstskola. FICIL mērķis ir uzlabot Latvijas uzņēmējdarbības vidi un konkurētspēju ārvalstu investīciju piesaistē, izmantojot biedru pieredzi un zināšanas, lai sniegtu rekomendācijas valsts pārvaldes institūcijām.

